

Vpliv sistema spolnih kvot na vključevanje načela enakosti spolov pri političnem odločanju na lokalni ravni

*Primerjalna analiza kandidiranja in volilnih izidov žensk na lokalnih volitvah
od leta 2002 do 2014*

Avtorice:

Angela Murko Pleš

Metka Roksandić

Mag. Tanja S. Pleš

V Ljubljani, oktober 2015

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

Vsebina:

1.	Uvod	3
2.	Namen primerjalne analize.....	3
3.	Zakonske podlage in poprečni izidi za ženske na dosedanjih volitvah.....	5
4.	Izvolitvene možnosti žensk v večinskem volilnem sistemu.....	9
4.1.	Delež in število izvoljenih svetnic v občinah, ki so spremenile volilni sistem	11
5.	Vpliv spolnih kvot na izvolitev žensk v proporcionalnem volilnem sistemu	12
5.1.	Volitve 2002.....	13
5.2.	Volitve v letu 2006	13
5.3.	Volitve v letu 2010	15
5.4.	Volitve leta 2014	17
6.	Izvolitvene možnosti žensk glede na število in velikost volilnih enot	19
7.	Uporaba prednostnega (preferenčnega) glasu	22
8.	Izvoljivost po regijah	25
9.	Kandidiranje in izvolitev županj	29
10.	Sklepne ugotovitve	31
11.	Viri.....	35
12.	Seznam grafov in tabel:	36

Analiza Vpliv sistema spolnih kvot na vključevanje načela enakosti spolov pri političnem odločanju na lokalni ravni je del projekta Osvojiti politično enakost z novimi imeni – OPENN. Partner v projektu je Ženski lobi Slovenije, Metka Roksandić.

Avtorice besedila so Angela Murko Pleš, Metka Roksandić, mag. Tanja S. Pleš (Ženski lobi Slovenije).

1. Uvod

V okviru projekta z naslovom »Osvojiti politično enakost z novimi imeni« so narejene analitične primerjave med ravnanji, postopki in rezultati zadnjih štirih lokalnih volitev z vidika politične participacije žensk.

Vprašanje na katerega želimo odgovoriti glasi: ali, koliko in v katerih primerih ukrepi za zagotavljanje uravnotežene zastopanosti obeh spolov na lokalni ravni dejansko prispevajo k večji udeležbi podprezentiranega spola, torej žensk. To smo želele doseči z analizo kandidatnih list za lokalne volitve s stališča izvoljivosti žensk, v občinah z različnim sistemom volitev ter ravnanja posameznih političnih strank oziroma predlagateljev kandidatnih list, in analizo volilnih izidov za ženske na lokalnih volitvah 2002, 2006, 2010 in 2014.

Zanimalo nas je, ali se izvolitvene možnosti žensk razlikujejo glede na volilni sistem, v katerih potekajo volitve, na tipe posameznih občin, listah, na katerih kandidirajo in regijah.

2. Namen primerjalne analize

Analize lokalnih volitev v letih 2002, 2006, 2010 in 2014 so pokazale kaj vse je vplivalo na izvolitev žensk. Ravnanje političnih subjektov predlagateljev kandidat in kandidatov oziroma kandidatnih list je preverjeno z vidika zakonsko zapovedanih pozitivnih ukrepov za spodbujanje enakosti.

S primerjanjem volilnih rezultatov za ženske na zadnjih štirih volitvah, ki so se odvijale pod različnimi zakonskimi pogoji smo prišle do odgovora, kakšen je domet zakonske določbe za zagotavljanje enakosti pri kandidiranju. Pokazalo se je, kako spolna kvota in predpisano razvrščanje po spolu na kandidatnih listah učinkuje na izvolitev žensk v posameznih tipih občin. Kakšne so izvolitvene možnosti žensk v občinah s proporcionalnim in v občinah z večinskim volilnim sistemom.

Cilj analize je bil ugotoviti spremembe deležev občinskih svetnic, izvoljenih v mestne in občinske svete na volitvah, ko še ni bil predpisan sistem kvot in na volitvah, ko so se postopno, z različnimi višinami, uveljavljale spolne kvote in bolj ali manj ohlapno razvrščanje po spolu na kandidatnih listah.

Tabela 1: Delež kandidatke in delež izvoljenih svetnic po lokalnih volitvah 2002, 2006, 2010, 2014 – vse občine

	2002	2006	2010	2014
kandidatke	21,2 %	32,8 %	38,11 %	45,0 %
svetnice	13,1 %	21,5 %	22,4 %	31,8 %

Vir: SURS, www.volitve.gov.si

V ta namen smo uporabile analize volilnih izidov z vidika žensk za volitve v letih 2002, 2006 in 2010, posebne analize volilnih rezultatov kandidatke v mestnih občinah in v občinah, ki so v posameznem mandatu ostale brez občinskih svetnic in pripravile analizo za volitve 2014.

V analizo so vključene vse občine, ki so razvrščene v tri glavne skupine glede na velikost in tip volilnega sistema: občine s proporcionalnim volilnim sistemom, posebej mestne občine¹ in občine z večinskim volilnim sistemom. Število občin, razen mestnih, se od volitev do volitev razlikuje, vendar to nima vpliva na skupne značilnosti in ugotovitve. Tudi spremembe, ki so nastajale na politični sceni, razpadanje in nastajanje novih političnih strank ni relevantno za oceno ravnanja predlagateljev kandidatke in kandidatov in kandidatnih list. Razvrščeni so v tri skupine; politične stranke, ki so v preteklih štirih mandatih vsaj enkrat zasedle mandate v državnem zboru, druge stranke in skupine volivk in volivcev. Značilnosti, ki jih posamezna skupina kaže v odnosu do kandidiranja žensk se pojavljajo v postopkih kandidiranja na vseh štirih primerjalnih volitvah.

¹ V Sloveniji je 11 mestnih občin. Zakon o lokalni samoupravi v 16. členu določa, da »mesto lahko dobi status mestne občine, če ima najmanj 10.000 prebivalcev in je geografsko, gospodarsko in kulturno središče svojega gravitacijskega območja. Izjemoma lahko pridobi status mestne občine mesto iz zgodovinskih razlogov.«

3. Zakonske podlage in poprečni izidi za ženske na dosedanjih volitvah

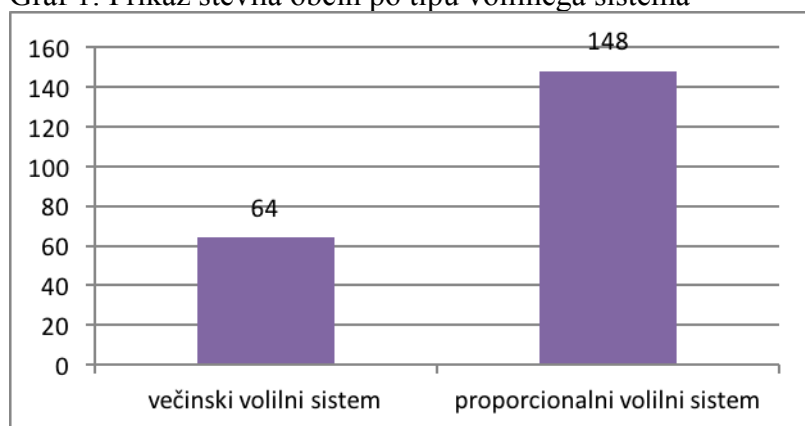
Volitve županj in županov ter volitve v občinske in mestne svete ureja Zakon o lokalnih volitvah, ki je bil leta 2005 dopolnjen z ukrepi oziroma z določbami, ki naj bi zagotavljale enakomerno zastopanost obeh spolov na kandidatnih listah in posledično uravnoteženo zastopanost obeh spolov v občinskih svetih. Cilj teh zakonskih dopolnitev je bil zlasti povečanja deleža žensk na kandidatnih listah in med izvoljenimi svetniki in svetnicami. Do takrat je bil ženski spol izrazito podprezentiran.

V Sloveniji je danes 212 občin (leta 2002 jih je bilo 193), ki se zelo razlikujejo po velikosti in številu prebivalk in prebivalcev. Med njimi je 11 mestnih občin, po številu občank in občanov tudi največjih in z nekoliko razširjenimi zakonskimi pristojnostmi.

Zaradi take raznolikosti je zakon določil dva sistema za volitve občinskih svetov. V občinah, kateri občinski sveti štejejo najmanj 7 in največ 11 članic in članov le – te volijo po večinskem volilnem sistemu. Teh občin je 64. Zakon je predvidel, da se za volitve posameznih mandatov občine razdelijo v volilne enote in sicer tako, da se v posamezni enoti praviloma voli po en mandat ali največ trije. Območje najmanjših občin s 7-članskimi občinskimi sveti lahko v celoti predstavlja eno volilno enoto in takšnih občin je 16.

V 148-ih občinah, vključno z 11 mestnimi se občinski sveti volijo po proporcionalnem volilnem sistemu. V tem volilnem sistemu so občine lahko razdeljene v volilne enote tako, da je območje celotne občine ena volilna enota, ali jih je več, vendar je pet minimalno število mandatov, ki se volijo v posamezni volilni enoti.

Graf 1: Prikaz števila občin po tipu volilnega sistema

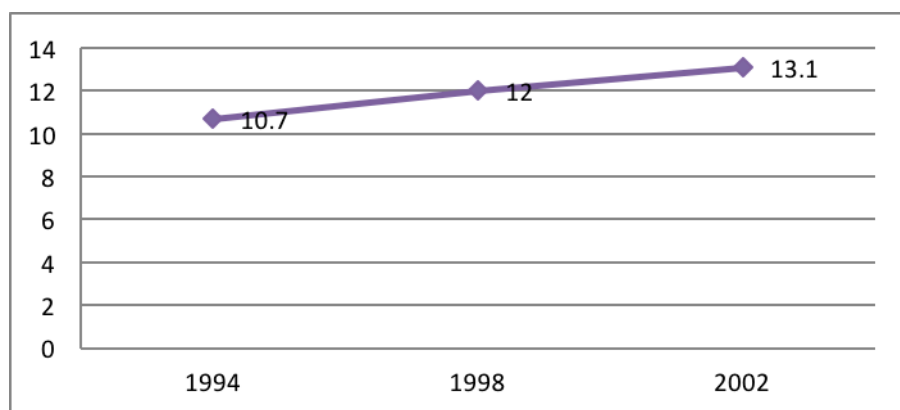
Vir: Lokalne volitve 2014, MNZ

V občinah z večinskim volilnim sistemom volivke in volivci glasujejo za posameznega kandidata ali kandidatko, v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom pa za listo kandidatov, pri čemer lahko posamezni kandidatki ali kandidatu z liste za katero so glasovali oddajo prednostni (preferenčni) glas, ki ni obvezen in nima absolutnega vpliva na izvolitev. Dopolnjen zakon je v 70.a členu določil, da mora predlagatelj kandidat in kandidatov oziroma kandidatne liste na le – te uvrstiti najmanj 40% enega spola in da morajo biti v zgornji polovici liste kandidatke in kandidati razvrščeni izmenično. Za večinski volilni sistem je ta določba brezpredmetna. V tem primeru je zakonodajalec predpisal, da mora predlagatelj med tremi kandidatkami ali kandidati, ki se volijo v eni volilni enoti zagotoviti, da bo eden drugega spola. V vseh drugih primerih, ko se voli praviloma eden ali največ dva mandata zakon ne določa nobenega ukrepa za bolj uravnoteženo kandidiranje obeh spolov.

V letu 2005 sprejeta dopolnitev zakona je predvidela postopno uveljavljanje 70.a člena. V prehodnih določbah je zapisala, da bo na prvih naslednjih volitvah, te so bile leta 2006, minimalna kvota za posamezen spol znašala 20% in da mora biti pri razvrščanju na zgornji polovici kandidatne liste šele vsak tretji kandidat ali kandidatka drugega spola. Za volitve 2010 se je višina kvote dvignila na 30%, razvrščanje na kandidatni listi pa je ostalo enako kot je bilo v prehodni določbi predvideno za leto 2006. Prvič je bila osnovna določba zakona, torej 40% kvota za posamezni spol in izmenično razvrščanje po spolu v zgornji polovici liste uporabljeno na volitvah 2014.

Na prvih treh volitvah v sedanjem sistemu lokalne samouprave se je delež občinskih svetnic gibal med dobrimi 10 in 13% .

Graf 2: Delež izvoljenih svetnic v občinske svete v letih 1994, 1998, 2002

Vir: SURS

Ti konstantno nizki deleži izvoljenih občinskih svetnic so se spremenili šele po sprejetju pozitivnih ukrepov torej uvedbe spolne kvote:

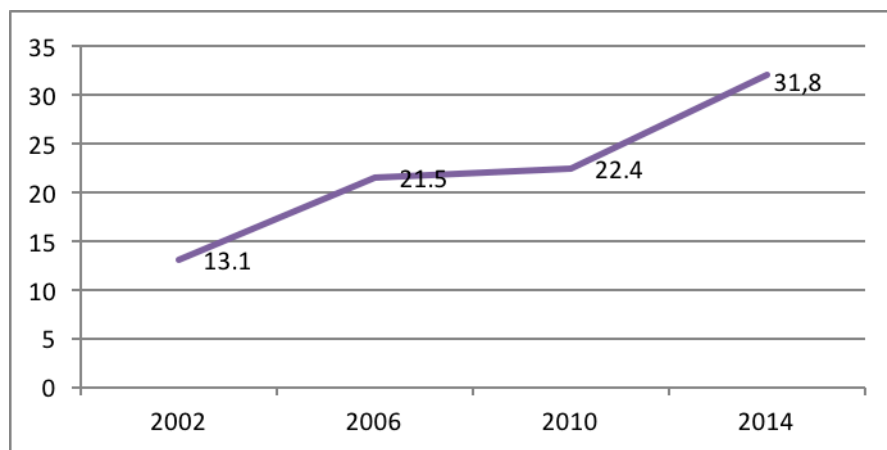
Leta 2002, zadnje volitve pred zakonsko določeno spolno kvoto – delež občinskih svetnic znaša 13,1%.

Leta 2006, prve volitve v občinske svet z določeno 20% kvoto in ohlapnim razvrščanjem na kandidatnih listah – delež občinskih svetnic znaša 21,5%.

Leta 2010, volitve za katere še vedno velja prehodna določba s 30% kvoto - delež občinskih svetnic znaša 22,4%.

Leta 2014, velja 40% spolna kvota in izmenično razvrščanje na kandidatnih listah – delež občinskih svetnic znaša 31,8%.

Graf 3: Delež izvoljenih svetnic v občinski svetih v letih 2002, 2006, 2010, 2014

Vir: SURS

Podatki kažejo, da je uvedba kvote za posamezni spol na kandidatnih listah četudi le 20% in ohlapno razvrščanje kandidat in kandidatov na zgornji polovici kandidatnih list vplivala na povečanje deleža izvoljenih občinskih svetnic za 8,1 odstotno točko. Delež žensk je prvič v povprečju presegel 1/5 vseh občinskih svetnic in svetnikov. Na naslednjih volitvah 2010, ko se je kvota povečala z 20 na 30% je povprečni delež občinskih svetnic porasel zgolj za 0,9 odstotne točke. To kaže, da samo povišanje minimalne kvote brez uravnoteženega razvrščanja spolov na kandidatnih listah ne prispeva k sorazmernemu povišanju deleža občinskih svetnic. Na lokalnih volitvah namreč beležimo veliko razpršenost glasov volivk in volivcev, saj se za mesta v občinskih svetih poleg političnih strank poteguje od volitev do volitev večje število kandidatnih list oziroma kandidat in kandidatov skupin volivk in volivcev. Ta razpršenost povzroča, da le redko katera strankarska ali nestrankarska lista

doseže več svetniških sedežev. Pri mnogih je bil na preteklih volitvah izvoljen eden ali največ dva svetnika oziroma svetnici.

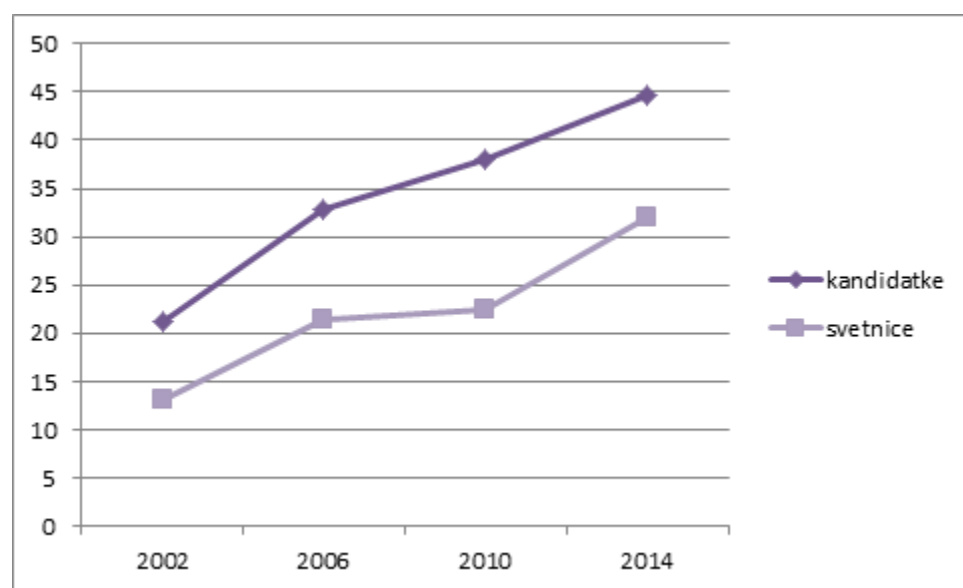
Šele na tretji volitvah leta 2014, ko je veljala 40% kvota in enakomerno razvrščanje spolov na zgornji polovici kandidatne liste je bilo izvoljenih za skoraj 10 odstotnih točk več občinskih svetnic.

Tabela 2: Delež kandidatke in delež izvoljenih svetnic po lokalnih volitvah 2002, 2006, 2010, 2014 – vse občine

	2002	2006	2010	2014
kandidatke	21,2	32,8	38,11	44,7
svetnice	13,1	21,5	22,4	31,8

Vir: SURS, www.volitve.gov.si

Graf 4: Delež kandidatke in delež izvoljenih svetnic po lokalnih volitvah 2002,2006, 2010, 2014

Vir: SURS, www.volitve.gov.si

Za nadaljnje delo in aktivnosti na tem področju pa je nujno, da pogledamo, kaj se je dogajalo po posameznih tipih občin in zlasti kakšne razlike so nastale med deleži izvoljenih svetnic med občinami s proporcionalnim in večinskim volilnim sistemom.

4. Izvolitvene možnosti žensk v večinskem volilnem sistemu

Zakonsko predpisana kvota oziroma ukrepi, ki naj bi zagotovili enakomerno kandidiranje obeh spolov v večinskem volilnem sistemu nimajo neposrednega vpliva. Že zakonodajalec je za te volitve predvidel zgolj obveznost predlagateljev, da mora biti v primerih, ko v eni volilni enoti kandidirajo trije kandidati oziroma kandidatke eden od le teh drugega spola. Tako npr. ne bi ravnali v nasprotju z zakonom predlagatelji, ki v neki občini ne bi predlagali niti ene kandidatke, saj so predlagali zgolj enega ali dva kandidata v posamezni volilni enoti. To ni zgolj hipotetičen primer, to se je dogajalo zlasti takrat, ko so bili predlagatelji skupine volivk in volivcev. To ugotovitev potrjuje analiza volitev v tistih občinah, kjer leta 2010 niso izvolili nobene občinske svetnice. Že tako podpovprečno število kandidatk so v glavnem predlagale politične stranke, kar petkrat več kot skupine volivk in volivcev. Toda politične stranke, ki so nekoliko bolj naklonjene ženskam, v manjših občinah z večinskim volilnim sistem dosegaajo precej nižji koeficient izvoljivosti kot skupine volivk in volivcev.

Ne glede na to, da zakonsko predpisani ukrepi za enako zastopanost obeh spolov v večinskem volilnem sistemu nimajo neposrednega učinka pa zadnje volitve leta 2014 kažejo, da se postopoma oblikuje spolno uravnotežena in enakim možnostim bolj odprta politična kultura. Leto 2014 je bilo izrazito volilno leto, kar sledile so si volitve v evropski parlament, državni zbor in občinske svete. V vseh treh primerih volitev so morali predlagatelji upoštevati različne zakonsko predpisane pozitivne ukrepe za zagotavljanje enakosti spolov, ustanovljenih je bilo več novih političnih strank in politične razmere so bile še bolj kot v preteklosti zaznamovane z zahtevami javnosti po novih političnih obrazih. Tudi ena od kampanj Ženskega lobija Slovenije se je vodila pod naslovom »Novi obrazi so ženski obrazi«.

Delež izvoljenih občinskih svetnic v občinah z večinskim volilnim sistemom se je dvignil, vendar je še vedno za 10 odstotnih točk nižji od povprečja in sedem občin je brez občinske svetnice. V kar 20 občinah pa je bila v občinski svet izvoljena le po 1 svetnica.

V naslednji tabeli prikazujemo gibanje števila občin z večinskim volilnim sistemom, v katerih so na obravnavanih volitvah dosegli izvolitev več kot 30% deleža žensk.

Tabela 3: Število občin z več kot 30% deležem izvoljenih svetnic na lokalnih volitvah 2002-2014 v občinah z večinskim volilnim sistemom

Število občin	2002	2006	2010	2014
	1	6	5	19
delež vseh	2,1%	10%	8,1%	29,7%

Če vzamemo za kriterij pri kandidiranju zakonsko predpisano kvoto, je analiza kandidatnih list pokazala, da se je zlasti pri političnih strankah dvignil delež kandidatk. V trinajstih občinah z večinskim volilnim sistemom je bilo skupaj več kot 40% kandidatk; višji delež od 40% so dosegle politične stranke v osemnajstih občinah in liste volivk in volivcev v šestih občinah. Skupen delež žensk, ki so kandidirale v občinah z večinskim volilnim sistemom znaša 31% in torej ne dosega predpisane kvote, kar je samo še enkrat potrdilo, da osnovna, z zakonom predpisana spolna kvota ni neposredno uporabljiva v večinskem sistemu volitev. Zato je ta delež nizek v primerjavi s kandidatnimi listami v 148 občinah s proporcionalnim volilnim sistemom, kjer se deleži kandidatk na kandidatnih listah gibljejo okrog 45%.

Širši politični vpliv v prid enaki zastopanosti obeh spolov na zadnjih volitvah kaže tudi večja prisotnost žensk na kandidatnih listah in med izvoljenimi občinskimi svetnicami skupin volivk in volivcev. Prav slednje so do zadnjih lokalnih volitev zniževale povprečne deleže tako kandidatk kot izvoljenih občinskih svetnic. Na volitvah 2014 pa je bilo v občinah z večinskim volilnim sistemom izvoljenih 20,8 % žensk, od tega jih je 23,2 % kandidiralo na predlog političnih strank in 20,2 % na predlog skupin volivk in volivcev.

Tabela 4: Delež kandidatk in delež izvoljenih svetnic po lokalnih volitvah 2002, 2006, 2010, 2014 – v občinah z večinskim volilnim sistemom

	2002	2006	2010	2014
kandidatke	12,4%	28,2%	31,2%	31,1%
svetnice	10%	14,7%	15,95%	20,8%

Vir: SURS, UEM, www.volitve.gov.si, OVK

Tabela 5: Število kandidatke in izvoljenih svetnic v občinah z večinskim volilnim sistemom

	2002	2006	2010	2014
kandidatke	140	492	513	443
svetnice	45	83	89	121

Vir: SURS, www.volitve.gov.si, OVK

4.1. Delež in število izvoljenih svetnic v občinah, ki so spremenile volilni sistem

Ugotovitve o slabših izvolitvenih možnostih žensk v večinskem volilnem sistemu zelo slikovito potrjujejo rezultati lokalnih volitev v tistih občinah, ki so med leti 2002 in 2014 spremenile volilni sistem. Štiri občine so spremenile proporcionalni sistem volitev v večinskega in sicer Gorišnica za volitve 2006, Muta in Kozje za volitve 2010 in Divača za volitve 2014. V spodnji tabeli je lepo razvidno, da razen v Divači, ki je imela volitve po večinskem sistemu samo enkrat, v dveh občinah ni bila izvoljena nobena občinska svetnica, ali največ ena.

To ugotovitev lahko pogledamo z drugega konca. V občini Šmartno ob Paki so iz večinskega volilnega sistema v letu 2006 prešli na proporcionalni volilni sistem. V času, ko je bil občinski svet po večinskem volilnem sistemu, je v njemu sedela le ena ženska, njihovo število se je s spremembo povečalo in sicer na pet svetnic v letu 2014.

Tabela 6: Delež in število izvoljenih občinskih svetnic v občinah, ki so spremenile volilni sistem, 2002-2014

iz proporcionalnega v večin.		iz večinskega v proporc.			
občine	Divača	Gorišnica	Muta	Kozje	Šmartno ob Paki
2002					
sedeži	15	16%	13	15	10
delež	20%	25%	15,4%	6,7%	10%
štev	3	4	2	1	1
2006					
sedeži	15%	11	13	15	14
delež	20%	0	7,7%	6,7%	21,4%
štev	3%	0	1	1	3
2010					

sedeži	15	11	11	9	14
delež	26,7%	0	9,1%	11,1%	21,4%
štev	3	0	1	1	3
2014					
sedeži	11	11	11	9	14
delež	36,3%	0	0	11,1%	35,70%
štev	4	0	0	1	5

5. Vpliv spolnih kvot na izvolitev žensk v proporcionalnem volilnem sistemu

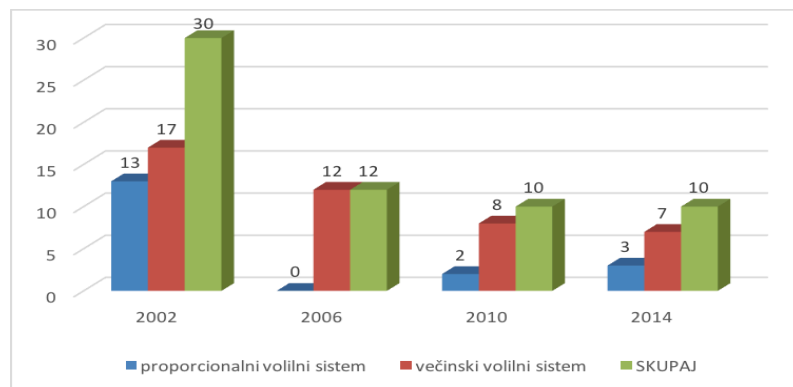
Povsem drugače pa učinkuje sistem kvot v proporcionalnem volilnem sistemu. Za analiziranje tovrstnih učinkov so občine še dodatno razdeljene v neke vrste podtipe in sicer glede na število in velikost volilnih enot, ki so jih določile na podlagi zakona z občinskimi odloki. Prav to dejstvo odločilno vpliva na razlike med deleži kandidatk in deleži izvoljenih svetnic.

Tabela 7: Delež izvoljenih svetnic po posameznih volitvah glede na tip volilnega sistema

	2002	2006	2010	2014
proporcionalni	13 %	23,1 %	23,7 %	33,0 %
večinski	10 %	14,7 %	15,9 %	20,8 %
SKUPAJ	13 %	21,7 %	22,4 %	31,8 %

Vir: SURS, www.volitve.si, OVK

Graf 5: Število občin brez občinske svetnice po posameznih volitvah glede na tip volilnega sistema

Vir: SURS, www.volitve.si, OVK

5.1. Volitve 2002

Na volitvah 2002 pred spremembo zakona, ki je uvedel sistem spolnih kvot in je skupen delež izvoljenih svetnic znašal 13%, je le-ta v občinah s proporcionalnim sistemom bil le nekoliko nad povprečjem in je znašal dobrih 13%, v občinah z večinskim volilnim sistemom pa je bilo na tistih volitvah izvoljenih 10% svetnic. Med 33 občinami, ki so dosegle več kot 20% zastopanost žensk, jih je kar 7 z večinskim volilnim sistemom in med 26 s proporcionalnim le 3 mestne občine (Ljubljana 29%, Maribor 27%, Novo mesto 22%). Delež izvoljenih žensk v mestnih občinah je bil višji od povprečja in je znašal 17% (najnižji delež je bil v Murski Soboti in je znašal 4%). Razlike v številu izvoljenih žensk med posameznimi občinami pa niso bile toliko odvisne od velikosti občine oz. volilne enote, kot od tega, katera politična opcija je zasedla največ sedežev v občinskem svetu. Največ žensk in sicer 18% je bilo izvoljenih na kandidatnih listah predhodnice Slovenskih demokratov (v nadaljevanju SD) Združene liste socialnih demokratov (v nadaljevanju ZLSD), stranke na sredini in levo od sredine skupaj (Liberalna demokracija Slovenije-LDS, Demokrati Slovenije-DS, ZLSD, Demokratska stranka upokojencev-DeSUS in Slovenska mladinska stranka-SMS) pa so dosegle 15% delež svetnic.

Z vidika zastopanosti žensk se je proporcionalni volilni sistem potrdil kot najprimernejši, vendar je bila izvolitev žensk v celoti odvisna od naklonjenosti političnih strank, da jih uvrstijo na kandidatne liste oz. kandidirajo in posledično od tega, katera politična opcija je dosegla boljše volilne izide.

Novela zakona, sprejeta v letu 2005, je za prve naslednje redne lokalne volitve predpisala, da vsakemu od obeh spolov pripada najmanj 20% kandidatur.

5.2. Volitve v letu 2006

Veljala je torej 20% spolna kvota na kandidatnih listah in kar se je izkazalo za odločilnejše, razvrščanje po spolu na kandidatnih listah. Zakon je določil, da mora biti na zgornji polovici kandidatne liste med tremi kandidati eden drugega spola. Sedaj predpisano 20% kvoto so na predhodnih volitvah 2002 dosegle oz. presegle le 3 parlamentarne stranke od tistih, za katere je bilo realno pričakovati, da bodo zasedle občinske mandate in tako imenovani neodvisni kandidati, ki so jih predlagale skupine volivk in volivcev, medtem ko je skupen delež žensk

na vseh kandidatnih listah znašal 21%. Po uvedbi kvote so vsi predlagatelji kandidatnih list skupaj na le-te uvrstili 32,8% žensk. Z redkimi izjemami so vse stranke z največjimi možnostmi za izvolitev na kandidatne liste uvrstile najmanj 30% kandidatk (najmanj 29,8 % SLS). Tako je predpisana 20% kvota povečala delež kandidatk z 21,2% na 32,8%, ali povedano drugače delež kandidatk se je povečal za 11 odstotnih točk, medtem ko se je delež izvoljenih svetnic povečal za 8 odstotnih točk (s 13,1 na 21,5%). Povečanje dobrih 8 odstotnih točk pa predstavlja kar 76 % povečanje števila izvoljenih občinskih svetnic; leta 2002 jih je bilo 417 in leta 2006 734. Povečanje gre na račun občin s proporcionalnim volilnim sistemom (v občinah z večinskim volilnim sistemom je bilo izvoljenih 14,7% svetnic), kjer je bilo izvoljenih 655 svetnic ali 23,1%. Pomembno so k temu rezultatu pripevale mestne občine, kjer je bilo izvoljenih 28,9 % žensk oz. 105 svetnic.

Tako so že prve volitve po uvedbi spolne kvote upravičile njeno uporabo. Ohlapnost pri razvrščanju na kandidatnih listah pa je vplivala na to, da se delež izvoljenih svetnic ni povečal toliko kot delež kandidatk na kandidatnih listah. Razlika med deležem kandidatk in deležem izvoljenih svetnic na volitvah 2006 je večja kot na predhodnih volitvah 2002. Leta 2002 je ta razlika znašala 8,1% in leta 2006 11,3%. Dopusčena ohlapnost pri umeščanju na kandidatne liste je predlagateljem, ki so sicer na kandidatne liste uvrstili več žensk kot je bila predpisana spolna kvota, omogočala, da so jih uvrstili na manj izvoljiva mesta (3., 4., 5., 6. itd).

Rezultati volitev, na katerih je SDS dosegla 20%, LDS 16%, SLS 17%, SD 11% in liste volivk in volivcev 17% nam povedo, da so posamezne kandidatne liste dosegale eden, dva ali največ 3 svetniške sedeže. Da je bila izvoljena, je morala biti ženska na kandidatni listi na prvem ali drugem mestu. Samo najmočnejše stranke so, odvisno od velikosti volilne enote, omogočile izvolitev žensk na nižjih mestih od drugega.

Predpisana spolna kvota je vplivala na to, da so se zmanjšale razlike med deleži kandidatk posameznih strank, kar pa ne velja za deleže izvoljenih svetnic. Največji delež izvoljenih svetnic je ohranila SD (27,7%), najnižjega pa SNS) (12%), med tem, ko je največji preskok v deležu izvoljenih občinskih svetnic naredila SDS in sicer z 9% na predhodnih volitvah na 23,3%.

Po zakonu lahko volivke in volivci posameznemu kandidatu ali kandidatki z liste, za katero so glasovali, oddajo prednostni, **preferenčni glas**. Ocenjujemo, da je uporaba le-tega s strani

volivk in volivcev na teh volitvah nekoliko porasla (ta institut je bil uporabljen tudi na volitvah za Evropski parlament 2004), vendar ni bistveno vplivala na izvolitev posameznih kandidatk in kandidatov. Preferenčni glas namreč lahko spremeni vrstni red na kandidatni listi pod dvema pogojevoma: da se upošteva, ga mora oddati najmanj 25% volivk in volivcev, ki so glasovali za listo, kandidat ali kandidatka, ki bi na njegovi podlagi bila izvoljena, pa mora dobiti več kot 10% vseh glasov za listo. Od 734 občinskih svetnic je bilo 28 izvoljenih s preferenčnim glasom, med vsemi izvoljenimi s preferenčnim glasom ta številka predstavlja 14,2%.

5.3. Volitve v letu 2010

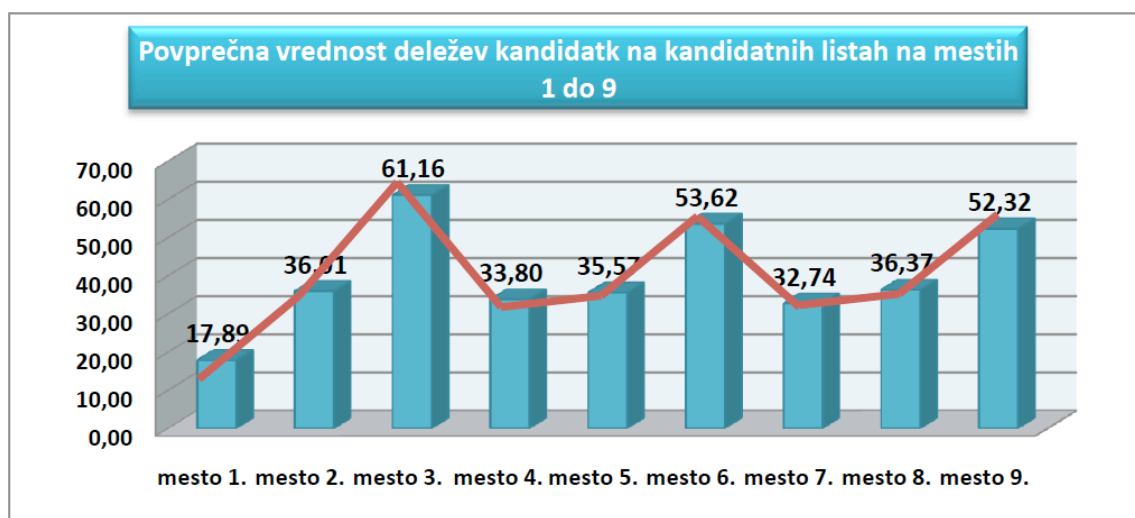
So druge po vrsti, na katerih je veljala kvota, tokrat povišana z 20 na 30%. Še vedno pa je veljala prehodna določba iz novele zakona, tako da je razvrščanje na kandidatnih listah ostalo nespremenjeno in je moral biti drugega spola šele vsak tretji kandidat ali kandidatka.

Povišana spolna kvota je prispevala k ponovnemu dvigu deleža kandidatk, ki je na teh volitvah znašal 38,1% oz. 38,6% v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom. Leta 2006 je kandidiralo 8.336 žensk in leta 2010 10.114. Skupno število vseh kandidatk in kandidatov se je na volitvah leta 2010 v primerjavi z volitvami 2006 povečalo za 817, število žensk kandidatk pa za 1678. Tudi te številke povedo, da je povišana spolna kvota dokaj sorazmerno prispevala k povišanju deleža kandidatk.

Na teh volitvah je nastopilo večje število novih parlamentarnih in neparlamentarnih strank in veliko število kandidatnih list volivk in volivcev. Nastala so nova razmerja med deleži posameznih strank in list. Najvišji delež kandidatk so imele neparlamentarne stranke in DeSUS (oboje 41,3%), najnižje pa skupine volivk in volivcev, SDS in SLS. Ta slika je povsem obrnjena pri rezultatih, ki so jih dosegle posamezne stranke; zmagovalke so liste skupin volivk in volivcev in stranke SDS in SLS. Tako so največ občinskih sedežev dobile tiste stranke oz. liste, ki so na svojih kandidatnih listah imele najnižje deleže žensk. Na volitvah 2010 je bilo izvoljenih 22,4% žensk, kar je za slabo odst. točko več kot v letu 2006. Nekatero oceno, da je domet spolnih kvot omejen, je ovrгла že ena prvih analiz kandidatnih list, ki jo je pripravila Entelehia, 2011. Ta analiza je pokazala, da je večina predlagateljev izkoristila možnost, in je na prvo polovico kandidatne liste umeščene ženske razporedila na

vsako 3. mesto, kvoti pa je zadostila na način, da je več žensk uvrstila na drugo polovico kandidatne liste. Podatki kažejo deleže žensk, ki so bile umeščene na posamezna mesta na kandidatnih listah. Iz njih je razvidno, da so predlagatelji največje število žensk uvrstili na 3., 6. in 9. mesto na kandidatnih listah.

Graf 6: Deleži kandidatk na kandidatnih listah, volitve 2010

Vir: Entelehia,2011

Na 1. mestu je med vsemi kandidatkami in kandidati kandidiralo 17,9% žensk, na 3. mestu 61,1% , na 6. mestu 53,6%. Ti podatki nam skupaj s podatki o izidih volitev pokažejo, zakaj je delež izvoljenih svetnic opazno nižji od deleža kandidatk. Vzemimo na primer stranko X, ki je v dveh občinah dobila po 3 svetniške sedeže. Prva občina v celoti predstavlja volilno enoto in s kandidatne liste stranke X iz te občine so bili izvoljeni 3; 2 moška in ženska na 3. mestu. V drugi občini je stranka X prav tako dobila 3 mandate, vendar v dveh volilnih enotah; dva sedeža v eni volilni enoti in en sedež v drugi volilni enoti. Ker je bila v obeh primerih ženska šele na 3. mestu, ni bila nobena izvoljena. Taka situacija se je zgodila v občini, v kateri že drugič zapored ni bila izvoljena nobena občinska svetnica. Gre za občino Oplotnica, ki ima 15 članski občinski svet, ki ga izvolijo v 3 volilnih enotah. V vsaki volilni enoti volijo 5 svetniških sedežev. Vidimo, da v tej občini zadostijo predpisani kvoti in razvrščanju kandidatov in kandidatk, če sta na vsaki listi ženski uvrščeni na 3. in 5. mestu. Primer, ki smo ga ponazorili s stranko X je v realnosti zelo pogost. Čim večja je kandidatna lista, toliko več možnosti je, da bodo potencialno izvoljiva tudi nižja mesta na njej (da je temu tako, nazorno kažejo mestne občine, ki volitve izvajajo v eni volilni enoti).

Ker se je za lokalne volitve 2010 povišala samo spolna kvota in ne tudi spremenilo ohlapno razvrščanje po spolu na kandidatnih listah, se je Ženski lobi Slovenije odločil za posebno kampanjo. S kampanjo, ki smo jo vodile v 10 mestnih občinah (Koper je to leto ostal brez volitev), smo želele doseči, da bi bili kandidati in kandidatke na kandidatnih listah dosledno izmenično razvrščeni in da bi bile ženske pogosteje na 1. mestu. Skupen delež kandidatk v mestnih občinah je znašal 39,9%, dve parlamentarni stranki sta v dveh primerih presegle 50% delež žensk na kandidatnih listah, več kot 40% pa so v povprečju znašali deleži SD in LDS ter neparlamentarnih strank in skupin volivk in volivcev.

Ker se delež izvoljenih občinskih svetnic ni bistveno povišal v primerjavi s predhodnimi volitvami; leta 2010 je v povprečju znašal 22,4% in v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom 23,7%, je neustrezno sklepati, da sistem kvot ni prinesel pozitivnih rezultatov. Na nižje deleže izvoljenih svetnic v primerjavi z deleži kandidatk je vplivala njihova razvrstitev na nižja, manj izvoljiva mesta in nekoliko povečana uporaba prednostnega glasu. Da je temu tako nam povedo tudi rezultati volilnih izidov v mestnih občinah, kjer znaša povprečen delež izvoljenih svetnic 31,3%. V 11 primerih v mestnih občinah so posamezne stranke ali liste med svojimi izvoljenimi svetniki in svetnicami dosegle pariteto, v nekaterih primerih pa so deleži izvoljenih žensk celo presegle 50%.

5.4. Volitve leta 2014

Za te volitve je veljala osnovna določba zakona iz 70.a člena, to je 40% spolna kvota in izmenično razvrščanje po spolu v zgornji polovici kandidatnih list. V občinah z večinskim volilnim sistemom je kandidiralo za slabih 10 odstotnih točk manj žensk, kot jih predpisuje kvota, med tem, ko je bilo v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom, brez mestnih občin, na kandidatnih listah vseh predlagateljev 45,5% žensk in v mestnih občinah 45,6% kandidatk. Skupaj je na lokalnih volitvah delež žensk kandidatk znašal 44,6%.

V pogojih, ko velja 40% kvota in izmenično razvrščanje na kandidatnih listah, so razlike med posameznimi strankami oz. listami postale nepomembna; najnižji delež žensk po strankah, brez mestnih občin, znaša 44,2% (SDS) in najvišji delež 46,5% (Stranka Mira Cerarja, v nadaljevanju SMC). Prav pri vseh strankah in listah v posameznih občinah pa

zasledimo vedno več primerov, ko sta spola na kandidatni listi uravnotežena, tako da znašajo deleži žensk 50 % (166 krat) ali več (58 krat).

Povprečni delež izvoljenih občinskih svetnic v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom znaša 33 % in v mestnih občinah 40 %. Tako se je povprečni delež izvoljenih svetnic v mestnih občinah izenačil s predpisano minimalno spolno kvoto.

Hkrati z dviganjem deleža izvoljenih občinskih svetnic se je tudi povečevalo število občin, v katerih so izvoljene ženske dosegle več kot 30%.

Tabela 8: Število občin z več kot 30% deležem izvoljenih svetnic na lokalnih volitvah 2002-2014 v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom

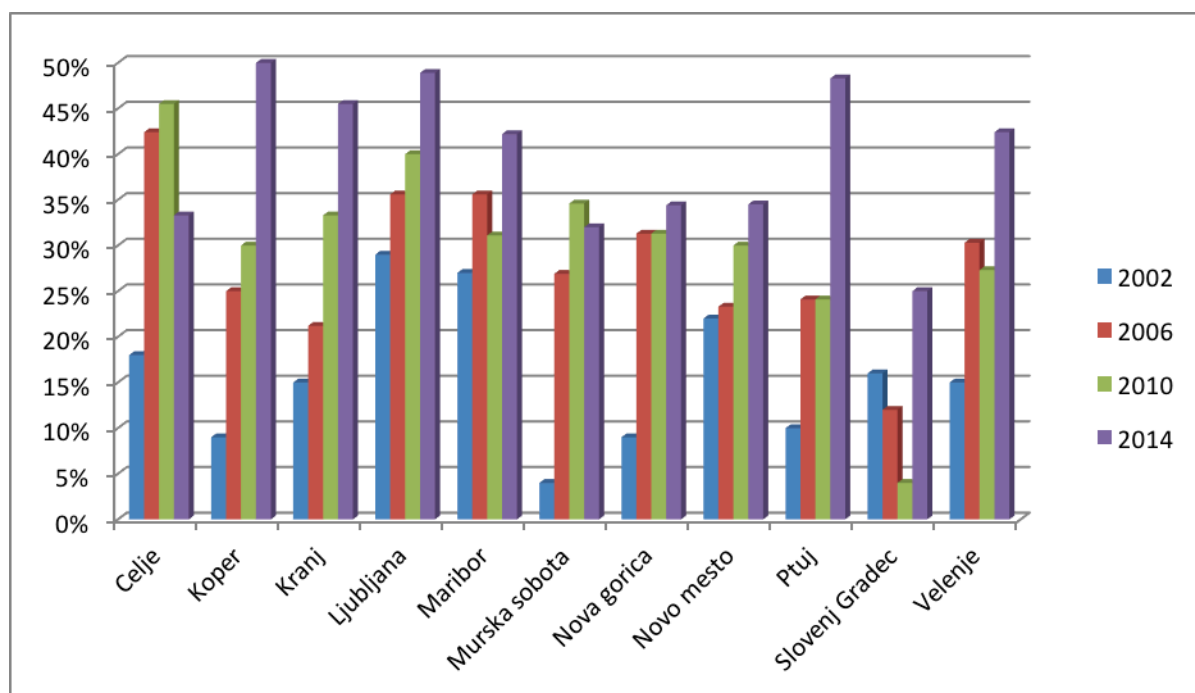
Število občin	2002	2006	2010	2014
	4	29	38	95
delež vseh	2,7%	19,3%	25,5%	64,2%

Tabela 9: Delež izvoljenih svetnic v svetih mestnih občin

	2002	2006	2010	2014
Celje	18 %	42,4%	45,5 %	33,3 %
Koper	9 %	25,0 %	30,0 %*	50,0 %
Kranj	15 %	21,2 %	33,3 %	45,5 %
Ljubljana	29 %	35,6 %	40,0 %	48,9 %
Maribor	27 %	35,6 %	31,1 %	42,2 %
Murska Sobota	4 %	26,9 %	34,6 %	32,0 %
Nova gorica	9 %	31,3 %	31,3 %	34,4 %
Novo mesto	22 %	23,3 %	30,0 %	34,5 %
Ptuj	10 %	24,1 %	24,1 %	48,3 %
Slovenj Gradec	16 %	12,0 %	4,0 %	25,0 %
Velenje	15 %	30,3 %	27,3 %	42,4 %

*V MO Koper so bile volitve namesto 2010 izvedene 2011.

Graf 7: Delež izvoljenih svetnic po posameznih volitvah glede na tip volilnega sistema

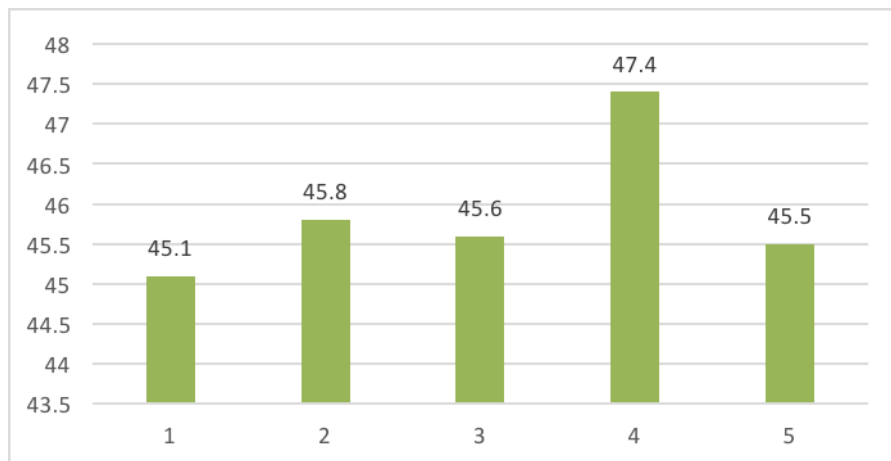
V mestnih občinah znaša najnižji delež žensk 25 % (Slovenj Gradec) in najvišji 50 % (Koper). Od 11 mestnih občin se v 8 volitve izvajajo v 1 volilni enoti in v 3 občinah v 3 volilnih enotah (Celje, Murska Sobota, Slovenj Gradec). V slednjih 3 občinah so izvoljene ženske dosegle najnižje deleže, v Slovenj Gradcu znaša 25 %, v Murski Soboti 32 % in v Celju 33%.

6. Izvolitvene možnosti žensk glede na število in velikost volilnih enot

Že analize volitev v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom brez občinskih svetnic so pokazale, da so najslabše možnosti za izvolitev žensk na kandidatnih listah v enotah, kjer se voli 5 mandatov. V teh občinah so pogoji za izvolitev izenačeni s pogoji za volitve v večinskem volilnem sistemu. Zato smo v analizi volitev za leto 2014 preverile, ali in v kolikšni meri nastajajo razlike med občinami z različnim številom volilnih enot. Ker smo ugotovile, da se deleži kandidatke glede na predlagatelje, politične stranke in skupine volivk in volivcev komaj kaj razlikujejo, nas je zanimalo, ali prihaja do opaznejših razlik glede na število in velikost volilnih enot. Podatki so pokazali, da so deleži kandidatke tudi po tem

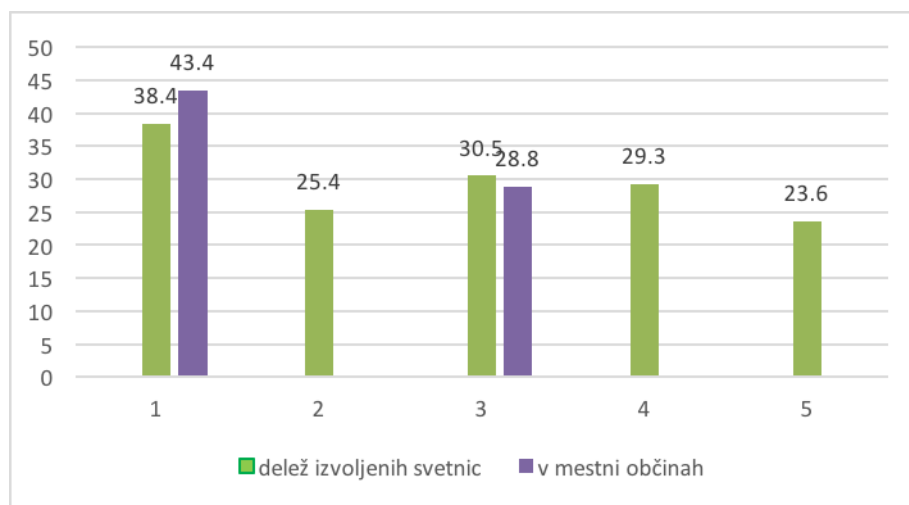
kriteriju bili zelo izenačeni in so se gibali med 45,1 in 47,4 % . Povsem so se zabrisale tudi razlike med mestnimi občinami in drugimi s proporcionalnim volilnim sistemom.

Graf 8: Deleži kandidatk po občinah glede na število volilnih enot na volitvah 2014

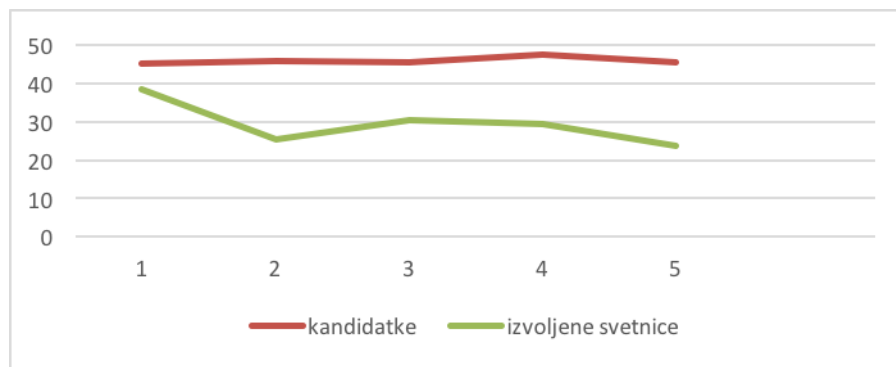
Najvišji povprečni delež žensk na kandidatnih listah je bil v občinah s 4 volilnimi enotami in tudi v občinah z 2, 3 ali 5 volilnimi enotami so bili deleži kandidatk za približno 0,5 % višji od deleža kandidatk v občinah z 1 volilno enoto. Razlike so sicer zanemarljive, lahko bi ocenili, da je takšen rezultat zgolj posledica slučaja, vendar podrobnejši pogled na kandidatne liste pove, da je k temu višjemu deležu kandidatk prispevalo dejstvo, da so morali predlagatelji na vsaki posamični kandidatni listi v vsaki volilni enoti zagotoviti kvoto 40%. Povsem drugačni pa so rezultati volitev, ko pogledamo deleže izvoljenih občinskih svetnic.

Graf 9: Delež izvoljenih svetnic po občinah glede na število volilnih enot po volitvah 2014

Ti rezultati so v celoti potrdili tezo, da je delež izvoljenih žensk odvisen od velikosti volilne enote. Na obravnavanih volitvah je bil najvišji povprečen delež izvoljenih žensk dosežen v občinah z eno volilno enoto, v katerih je kandidiral najnižji delež kandidatke. Gibanja deležev kandidatke in deležev občinskih svetnic pokažejo, da imajo ženske najmanjše izvolitvene možnosti v občinah z večjim številom volilnih enot, še zlasti ko gre za volilne enote z minimalnim številom mandatov (5).

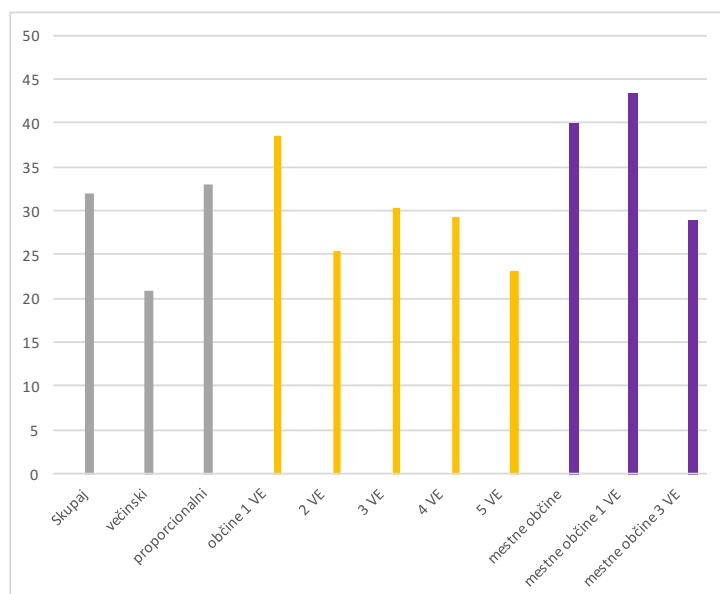
Graf 10 : Delež kandidatke in izvoljenih svetnic po občinah glede na število volilnih enot, 2014

Iz grafa je razvidno, da je v vseh občinah s proporcionalnim volilnim sistemom, kjer se volitve izvajajo v več kot eni volilni enoti bilo izvoljenih celo manj svetnic kot znaša povprečje za volitve 2014. Najnižjemu deležu občinskih svetnic, izvoljenih v občinah z večinskimi volilnimi sistemi, ki je znašal 20,8 %, se je povsem približal delež svetnic, izvoljenih na kandidatnih listah v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom, kjer so volitve izvajali v petih volilnih enotah.

Še enkrat pogledajmo deleže svetnic, izvoljenih v občinske svete po različnih tipih občin.

Graf 11: Delež svetnic izvoljenih v občinske svete po tipih občin, volitve 2014

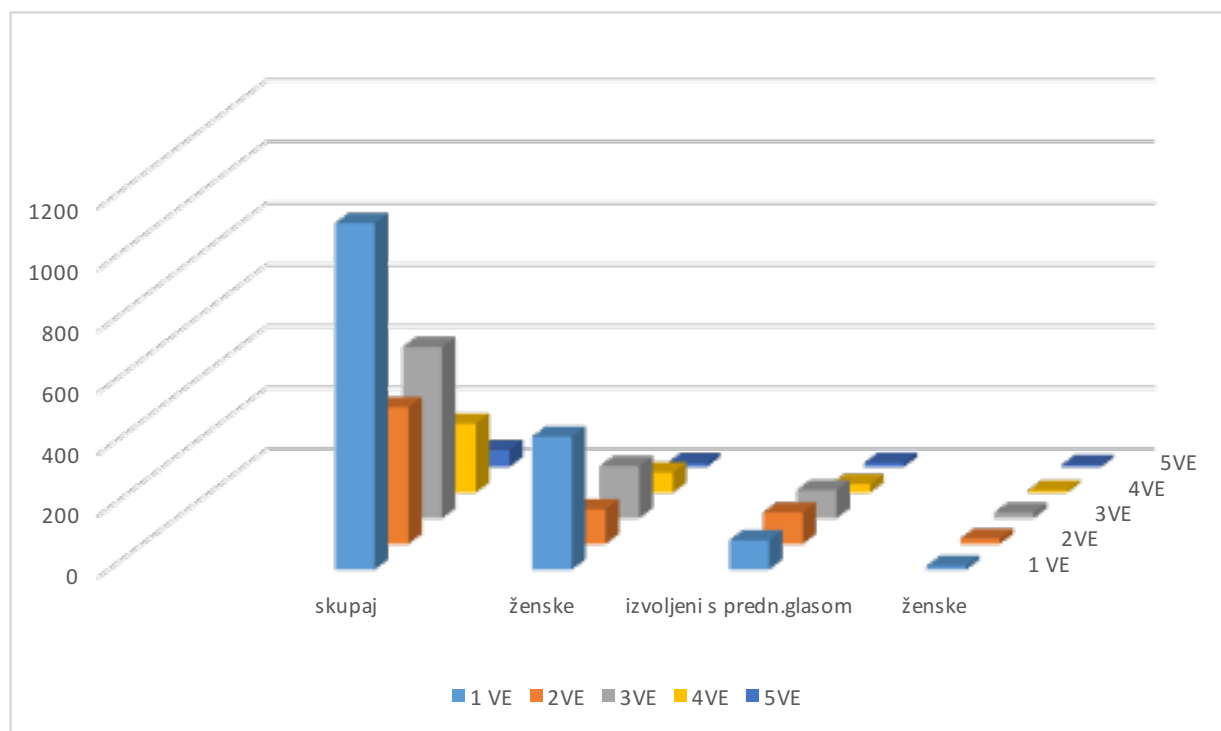
Ugotovile smo, da se v občinah z večjim številom volilnih enot, kjer lahko najmanjše volilne enote štejejo le 5 mandatov, pojavljajo učinki večinskega volilnega sistema.

7. Uporaba prednostnega (preferenčnega) glasu

Na volitvah 2006 so se prvič opazneje pokazali rezultati delovanja prednostnega glasu po posameznih občinah, skupno število s preferenčnim glasom izvoljenih svetnic in svetnikov je še vedno zanemarljivo. Na volitvah 2010 se je uporaba prednostnega glasu še nekoliko povečala in sicer v škodo žensk, kar med drugim pokažejo razlike med neuradnimi in uradnimi volilnimi izidi (neuradni volilni izidi ne upoštevajo prednostnega glasu). Na volitvah 2014 pa je bilo med 2409 izvoljenimi svetnicami in svetniki 340 izvoljenih s prednostnim glasom, med njimi 63 svetnic ali 18,5 % žensk. Delež s prednostnim glasom izvoljenih žensk je opazno nižji od deleža vseh občinskih svetnic izvoljenih v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom.

Na nacionalni ravni je delež svetnic in svetnikov, ki so zasedli svetniški sedež na osnovi prednostnega glasu znašal 14,4 %, zanimalo pa nas je, kakšni so ti rezultati po posameznih podtipih občin, saj je prednostni glas očitno negativno vplival na izvolitev žensk.

Graf 12: Število izvoljenih svetnikov in svetnic na podlagi prednostnega glasu glede na število volilnih enot, 2014

V vseh primerih je na osnovi prednostnega glasu izvoljenih manj žensk kot moških, razen v 2 občinah s 5 volilnimi enotami (Ajdovščina, Krško).

Če primerjamo deleže vseh izvoljenih svetnic in svetnikov na podlagi prednostnih glasov z deleži izvoljenih žensk vidimo, jih je najmanj izvoljenih s prednostnim glasom, to je 8,5% v občinah, kjer je bilo izvoljenih največ žensk 38,4%.

S podrobnejšo analizo pri zadnjih dveh volitvah (2010, 2014) smo ugotovile, da moški kandidati organizirano nagovarjajo volivke in volivce, naj jim oddajo prednostni glas, medtem ko so se ženske tega nekoliko bolj začele posluževati šele na zadnjih volitvah. Pokazalo se je tudi, da je uporaba prednostnega glasu odvisna tudi od tega, koliko strank in list oz. njihovih kandidat in kandidatov se odloči za kampanjo za prednostni glas. Na primer, v občini, kjer prično s kampanjo za prednostni glas kandidati z ene liste, se za to odločijo tudi drugi, medtem, ko kandidati iste stranke v drugi občini takšne kampanje ne vodijo.

Na relativno nizke deleže uporabljenega prednostnega glasu vpliva njihovo učinkovanje na dejansko izvolitev. Čim manjše so volilne enote, čim krajše so kandidatne liste, toliko več možnosti je, da bodo oddani prednostni glasovi vplivali na izvolitev posameznega kandidata in kandidatke.

Poglejmo primer občine, ki je v zadnjih dveh mandatih ostala brez občinske svetnice. Za upoštevanje prednostnega glasu pri posamezni listi mora le-te oddati najmanj 1/4 volivk in volivcev, ki so glasovali za listo, prednostni glas pa vpliva na izvolitev tistega kandidata ali kandidatke, ki je prejel najmanj 10% vseh glasov za listo. V tej občini 15 članski občinski svet volijo v 3 volilnih enotah, torej se v vsaki volilni enoti voli minimalno število svetniških sedežev, to je 5. Na volitvah so svetniške sedeže dosegle v prvi volilni enoti štiri stranke oz. liste, ena 2 in tri po 1 sedež,; v 2. volilni enoti pet strank oz. list, vse po 1 sedež; v 3. volilni enoti ponovno štiri liste oz. stranke, ena 2 in tri po 1. Nobena od političnih strank, ki so pridobile svetniške sedeže, ni v nobeni volilni enoti ženske uvrstila na 1. mesto na kandidatni listi, temveč je bila v vseh primerih prva ženska šele na 2. mestu, bi morali biti v 15 članski svet izvoljeni dve ženski in sicer z list, ki sta v 1 in 3. volilni enoti dosegli po dva mandata. Zaradi dobljenih prednostnih glasov pa sta dva moška kandidata preskočila še ti dve kandidatki. Zelo povedne so absolutne številke prednostnih glasov, ki so zadostovale za izvolitev posameznika. V 1. volilni enoti je zmagala stranka s 150 glasovi in dobila 2 mandata; 37 glasov je bilo dovolj, da so bili prednostni glasovi upoštevani in 15, da je bil posameznik na njihovi osnovi izvoljen. V 3. volilni enoti je zmagovalka dva mandata dosegla s 190 glasovi, 47 prednostnih glasov za listo je potrebnih, da se upoštevajo, in 19 za izvolitev posameznika. Pri strankah oz. listah, ki so dobile po en svetniški sedež, so te številke še toliko nižje; pri listi, ki je dobila 75 glasov, je za izvolitev potrebnih le 8 prednostnih glasov, če jih je lista skupaj dobila 19, ali še manj v primeru, ko je lista mandat dosegla z 41 glasovi; kandidatu so zadostovali 4 prednostni glasovi ali 5 od 10 ali 11 prednostnih glasov, ki jih je dobila lista.

Takega vpliva pa nimajo relativni prednostni glasovi v občinah z eno volilno enoto oz. pri velikih volilnih enotah. Najbolj nazorno se je to pokazalo pri volitvah v mestne svete, na volilne izide so vplivali le v občinah s tremi volilnimi enotami.

K relativno uspešnemu volilnemu izidu za ženske na volitvah 2014, ki so v mestih, mestnih občinah dosegle 40 % in v drugih občinah s proporcionalnim volilnim sistemom 32 %, so

prispevale tiste občine, ki za volitve niso razdeljene v več volilnih enot. Najslabše pa so se odrezale ženske v šestih občinah, v treh ni bila izvoljena nobena in v treh občinah le ena.

8. Izvoljivost po regijah

V analizi podatkov smo uporabljale statistične regije (SURs). Zanimalo nas je, ali kulturne, ekonomske, socialne in druge razlike vplivajo na večjo ali manjšo naklonjenost ženskam, tako političnih subjektov kot volivk in volivcev.

Kar zadeva razlike med obnašanjem političnih strank, so se le-e zmanjševale od volitev do volitev; največje so bile pred uvedbo sistema kvot oz. pozitivnih ukrepov. Na njihovo zmanjševanje pa ni vplivala toliko višina kvote kot razvrščanje na kandidatnih listah v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom. Tako je realizacija 70a. člena na volitvah 2014 tudi v največji meri zbrisala razlike med posameznimi regijami. Ne glede na razlike pri kandidiranju nas je zanimalo, iz katerih območij Slovenije je 10 občin, ki so ostale brez občinske svetnice in 23 občin z le 1 občinsko svetnico.

Tabela 10: Občine brez izvoljene občinske svetnice, volitve 2014

občina	število svetniških mest	svetnice	delež žensk %
Oplotnica	15	0	0
Gornji Petrovci	13	0	0
Tišina	15	0	0
Dornava	11	0	0
Gorišnica	11	0	0
Kobilje	7	0	0
Luče	11	0	0
Muta	11	0	0
Veržej	9	0	0
Žetale	7	0	0
Skupaj	110	0	0

V občini Gorišnica je bila občinske svetnice nazadnje izvoljene leta 2002, v Kobilju je od 4 volitev bila izvoljena svetnica le 2010; v občinah Oplotnica in Luče pa na zadnjih dveh volitvah nobena.

Posebej smo izpostavile tudi tiste občine, kjer so dosegli najboljše rezultate pri izvolitvi žensk. Za kriterij uspešnosti pa smo uporabile 40% izvoljenih žensk, ki so ga dosegli v 9 občinah z večinskim volilnim sistemom, v 41 občinah s proporcionalnim volilnim sistemom in 6 mestnih občinah.

Tabela 11: Občine z več kot 40 % izvoljenih občinskih svetnic, volitve 2014

OBČINA	REGIJA	ŠTEV. MEST	SVETNICE	DELEŽ ŽENSK %
Bled	Gorenjska	17	8	47,1
Gorenja vas-Poljane	Gorenjska	17	7	41,2
Kranjska Gora	Gorenjska	16	7	43,8
Naklo	Gorenjska	15	6	40,0
Šenčur	Gorenjska	17	8	47,1
Tržič	Gorenjska	24	10	41,7
Žiri	Gorenjska	15	6	40,0
Žirovnica	Gorenjska	14	7	50,0
Kranj•	Gorenjska	33	15	45,5
Šempeter - Vrtojba	Goriška	16	7	43,8
Črnomelj	Jugovzhodna	23	11	47,8
Metlika	Jugovzhodna	18	8	44,4
Šentjernej	Jugovzhodna	17	7	41,2
Škocjan	Jugovzhodna	12	5	41,7
Osilnica*	Jugovzhodna	7	3	42,9
Ribnica na Pohorju*	Koroška	9	4	44,4
Piran	Obalno-kraška	22	10	45,5
Koper•	Obalno-kraška	30	15	50,0
Dobropolje	Osrednjeslovenska	12	5	41,7
Dobrova-Polhov Gradec	Osrednjeslovenska	16	7	43,8
Dol pri Ljubljani	Osrednjeslovenska	17	8	47,1
Domžale	Osrednjeslovenska	31	14	45,2
Grosuplje	Osrednjeslovenska	24	11	45,8
Ivančna Gorica	Osrednjeslovenska	21	11	52,4
Kočevje	Osrednjeslovenska	25	11	44,0
Logatec	Osrednjeslovenska	21	9	42,9
Moravče	Osrednjeslovenska	14	6	42,9
Škofljica	Osrednjeslovenska	15	7	46,7
Velike Lašče	Osrednjeslovenska	12	5	41,7

Ljubljana•	Osrednjeslovenska	45	22	48,9
Lovrenc na Pohorju	Podravska	12	5	41,7
OBCINA	REGIJA	ŠTEV. MEST	SVETNICE	DELEŽ ŽENSK %
Miklavž na Dravsk. polju	Podravska	16	7	43,8
Pesnica	Podravska	17	7	41,2
Poljčane	Podravska	11	5	45,5
Rače-Fram	Podravska	16	7	43,8
Ruše	Podravska	18	8	44,4
Selnica ob Dravi	Podravska	15	6	40,0
Podlehnik*	Podravska	7	3	42,9
Središče ob Dravi*	Podravska	9	4	44,4
Sv. Andraž v Slov. Goricah*	Podravska	7	3	42,9
Maribor•	Podravska	45	19	42,2
Ptuj•	Podravska	29	14	48,3
Ljutomer	Pomurska	21	9	42,9
Razkrižje*	Pomurska	7	3	42,9
Velika Polana*	Pomurska	7	3	42,9
Radeče	Savinjska	16	9	56,3
Šmarje pri Jelšah	Savinjska	19	9	47,4
Zreče	Savinjska	16	8	50,0
Žalec	Savinjska	29	12	41,4
Dobje*	Savinjska	7	3	42,9
Vransko*	Savinjska	11	6	54,5
Velenje•	Savinjska	33	14	42,4
Trbovlje	Zasavska	27	12	44,4
Zagorje ob Savi	Zasavska	25	11	44,0
Hrastnik	Zasavska	20	9	45,0
Skupaj		1029	463	45,0

*občina z večinskim volilnim sistemom

• mestna občina

Zanimiv je tudi podatek, ki pokaže, v katerih občinskih svetih dosegajo pariteto med spoloma; takih občin je 7 (ena mestna občina, dve z večinskim in pet s proporcionalnim volilnim sistemom.). Analiza je pokazala, v katerih delih Slovenije oz. katerih statističnih regijah se nahajajo občine z najmanj oz. brez občinskih svetnic in občine z najvišjimi deleži občinskih svetnic.

Tabela 12: Občine z najmanj in največ izvoljenimi občinskimi svetnicami po regijah, volitve 2014

regija	občine brez svetnice	občine z eno svetnico	občine z več kot 40 % svetnic
Gorenjska		2	9
Goriška			1
Jugovzhodna		3	5
Koroška	1	1	1
Primorsko-notranjska			
Obalno-kraška		1	2
Osrednjeslovenska		1	12
Podravska	4	6	13
Pomurska	4	5	3
Savinjska	1	4	7
Posavska			
Zasavska			4
Skupaj	10	23	56

Od 12 regij je 10 takšnih, v katerih najdemo eno ali več občin s prej določenimi kriteriji. Največje število občin z več kot 40 % občinskih svetnic je v Podravski regiji in sicer 13, hkrati pa je v tej regiji tudi 10 občin, ki imajo le 1 (6) ali nič svetnic (4). V Osrednjeslovenski regiji je 12 občin z več kot 40 % svetnic in le ena občina z 1 svetnico in nobena brez svetnice. Po številu občin z več kot 40 % svetnic je na tretjem mestu Gorenjska, in po številu občin z 1 ali brez svetnic je na drugem mestu Pomurje. Sedem občin, ena mestna (Koper), pet s proporcionalnim volilnim sistemom (Žirovnica, Ivančna gorica, Majšperk, Radeče, Zreče) in ena z večinskim volilnim sistemom (Vransko) so na preteklih volitvah v občinskih svetih dosegle pariteto med spoloma.

Poznavanje števila občin po posameznih regijah in njihove velikosti na eni strani in kulturnih, ekonomskih in socialnih razlik na drugi strani, pokaže logično zvezo med deleži občinskih svetnic, razdrobljenostjo lokalne samouprave in vplivom tradicionalnih vrednot.

9. Kandidiranje in izvolitev županj

Najslabše rezultate ženske dosegajo na županskih volitvah. To se najlepše vidi s primerjanjem volilnih rezultatov na vseh volitvah od začetka sedanjega sistema lokalne samouprave od leta 1994 dalje. Tudi spremene

njen zakon v letu 2005 ni prinesel in ni mogel prinesiti nobenih sprememb za možnost za izvolitev, kaj šele pri izvoljivosti žensk. V obstoječem sistemu namreč ni nobenega zavezujočega ukrepa za enakomernejše kandidiranje žensk in moških.

Na vseh dosedanjih županskih volitvah je skupaj kandidiralo 4550 kandidatk oziroma kandidatov, od tega 454 ženskih kandidatk oziroma 9,98 %.

Zastopanost žensk med županskimi kandidatkami je bila ves čas zelo nizka, delež na posameznih volitvah je komaj kaj presegel 13% (2014). Kljub temu je število ženskih kandidatk na vsakih volitvah vztrajno raslo, odstotek se je z začetnih slabih 5% leta 1994 povečal na dobrih 13,3 % na zadnjih lokalnih volitvah 2014.

Tabela 13: Število županskih kandidatk in kandidatov po posameznih volitvah, 1994 – 2014

	1994	1998	2002	2006	2010/2011 ²	2014	Skupaj
vsi	635	750	724	847	783	811	4.550
ženske (št.)	31	53	77	91	94	108	454
ženske (%)	4,88	7,07	10,64	10,74	12,01	13,32	9,98

Vir: SURS, www.volitve.gov.si

Število žensk, ki so bile izvoljene na župansko funkcijo, je bilo po vseh volitvah še nižje kot zastopanost med županskimi kandidatkami. Število županj v celotni Sloveniji do zadnjih volitev 2014 nikoli ni preseglo 11 oziroma 6%. Najmanj županj je bilo po prvih volitvah leta 1994 in sicer le dve županji.

² Županske volitve v občinah Koper in Trebnje so potekale leta 2011.

Graf 13: Število županj po posameznih volitvah, 1994 – 2014

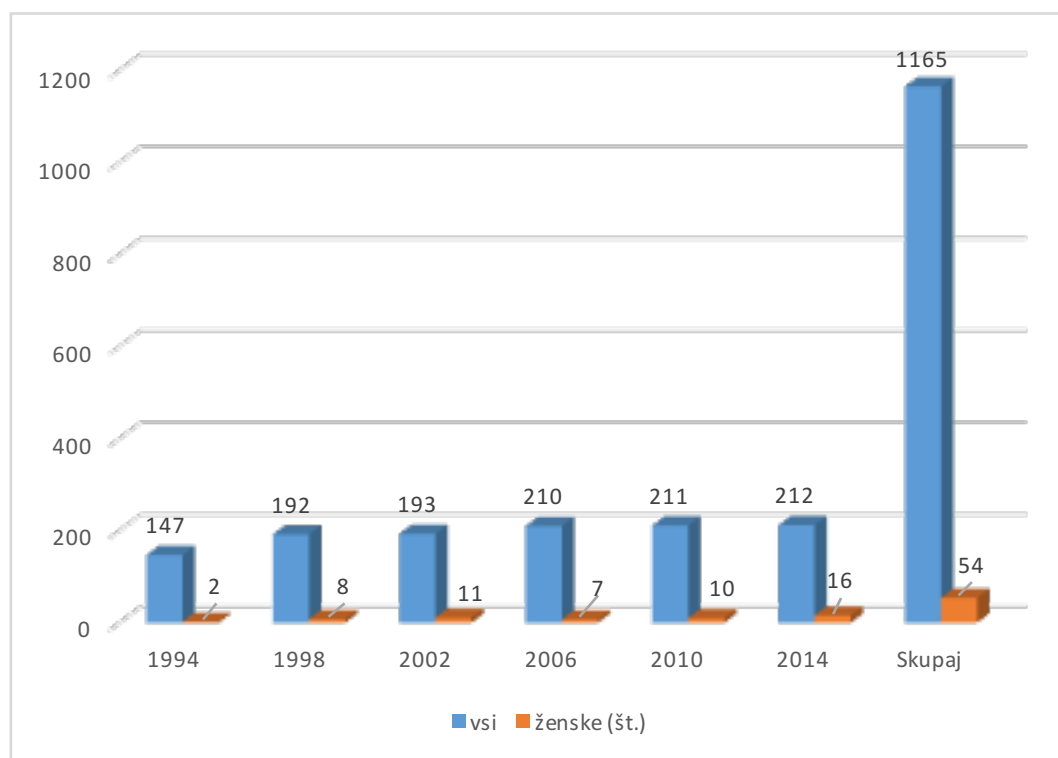

Tabela 14: Deleži izvoljenih županj po posameznih volitvah 1994 - 2014

	1994	1998	2002	2006	2010	2014	skupaj
ženske (%)	1,4	4,2	5,7	3,3	4,7	7,6	4,6

Na zadnjih volitvah 2014 je bilo izvoljenih 16 županj, kar predstavlja manj kot 8 % vseh na županski funkciji, nobena med njimi ni županja mestne občine (ženskih županskih kandidatk v mestnih občinah na zadnjih volitvah je bilo 19,6 %).

10. Sklepne ugotovitve

Zakonsko določeni ukrepi za zagotavljanje enakosti med spoloma pri kandidiranju v občinske in mestne svete so upravičili uvedbo kvot; poprečni delež kandidatke na volitvah v letu 2014 je znašal 45,5 % v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom in 49 % v mestnih občinah, kjer se prav tako voli po proporcionalnem volilnem sistemu. Prav tako so upravičenost predpisanih ukrepov potrdili izidi volitev v mestnih občinah (40,0%) in v drugih občinah s proporcionalnim volilnim sistemom (33%).

Zakonsko predpisana spolna kvota nima neposrednega vpliva v večinskem volilnem sistemu. Določba, ki jo je zakonodajalec predvidel za ta sistem, da morajo predlagatelji v primeru, ko kandidirajo v eni volilni enoti tri kandidatke ali kandidate, zagotoviti, da je eden drugega spola, ne more vplivati na ustreznejše deleže kandidatke, kaj šele izvoljenih občinskih svetnic. V večinskem volilnem sistemu so praviloma volilne enote z 1 mandatom, volilne enote z 2 ali 3 mandati bi morale biti prej izjema v primerih, ko smiselno zaokrožujejo ožje teritorialne enote oz. posamezna naselja ali zaselke. Predlagatelji pa niso zavezani k številu kandidatke in kandidatov, ki jih kandidirajo, zato lahko v volilni enoti s 3 mandati kandidirajo samo enega ali eno. Po črki zakona bi lahko v občini z večinskim volilnim sistemom ostali brez kandidatke.

Smiselno in z zakonodajnega vidika povsem ustrezno bi bilo predpisati tudi spolne kvote za volitve v večinskem volilnem sistemu in sicer na način, da mora posamezen predlagatelj, politična stranka ali skupina volivk in volivcev, v skupnem številu vseh kandidatke in kandidatov, ki jih kandidira v posamezni občini, zagotoviti najmanj 40 % enega spola. To mora zagotoviti ne glede na število in velikost volilnih enot, v katerih kandidira. Spolno kvoto mora zagotoviti v vseh primerih, ko predlaga več kot tri.

Samo predpisani minimalni delež za posamezni spol na kandidatnih listah, kvota, pa še ne zagotavlja tudi večje izvoljivosti za podprezentiran spol, to je ženske. Le-ta je odvisna od uvrstitve kandidatke na posamezna mesta na kandidatni listi. Čim višje je ženska na kandidatni listi, tem večja je možnost, da bo izvoljena, še zlasti v pogojih prevladujočih na lokalnih volitvah v Sloveniji, kjer posamezne kandidatne liste dosegajo zelo malo svetniških sedežev. Tako je večkrat izvoljivo samo prvo ali tudi drugo mesto na listi.

V prehodnih določbah zakona omogočen ohlapen način razvrščanja na kandidatnih listah, ki je dopuščal, da je bil šele vsak tretji ali tretja drugega spola, je neposreden vzrok za to, da deleži izvoljenih svetnic niso sledili deležem kandidatk. Analize kandidatnih list so pokazale, da je večina predlagateljev kandidatnih list zakonsko možnost tudi izkoristila in prvo žensko uvrstila na tretje mesto, redkeje na drugo in najmanj pogosto na prvo.

Takemu ravnanju bi se lahko izognili z zakonsko določbo, ki bi od predlagateljev kandidatnih list zahtevala, da v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom in večjim številom volilnih enot na prva mesta na kandidatnih listah po posameznih enotah izmenično razvrščajo kandidate in kandidatke po spolu.

Največje razlike v naklonjenosti političnih strank ženskam so se pokazale na volitvah, za katere še ni bil uveden sistem kvot. Z uvedbo tega sistema so se razlike od volitev do volitev zmanjševale, dokončno pa jih je izbrisalo izmenično umeščanje kandidatov in kandidatk na kandidatne liste in 40% spolna kvota. Ne glede na dejansko vsebinsko, programsko in idejno usmerjenost posamezne politične stranke je udeležba na volitvah od njih zahtevala enakomerno kandidiranje obeh spolov.

Volitve v letu 2014, ko je v celoti veljala zakonska določba, zapisana v 70a .členu Zakona o lokalnih volitvah so pokazale, da so zakonski ukrepi v polni veljavi vplivali na povečan delež izvoljenih občinskih svetnic v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom. Ženske so, v skladu z zakonom na kandidatnih listah v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom, ne glede na število volilnih enot, v katerih so se izvajale volitve, dosegale enako visoke deleže, od 45 do 47%. Izvoljenih občinskih svetnic v teh istih občinah pa je bilo 33%. Ugotovile smo, da so razlike med deleži kandidatk in deleži občinskih svetnic odvisne od števila in posledično velikosti volilnih enot. Najvišji delež izvoljenih žensk je bil dosežen v občinah z eno volilno enoto in sicer 38,4% in najnižji v občinah s petimi volilnimi enotami 23,6%. Do enako opazne razlike glede na število volilnih enot prihaja tudi v mestnih občinah. V mestni občini z eno volilno enoto je bilo izvoljenih 43,4% žensk in v občinah s tremi volilnimi enotami 28,8% žensk. Deleži izvoljenih občinskih svetnic v volilni enoti s petimi mandati pa so enaki deležem svetnic izvoljenih v občinah z večinskim volilnim sistemom, ne glede na to, da jih je bilo na kandidatnih listah uvrščenih okrog 45%.

Ker velikost volilne enote in s tem dolžina kandidatne liste odločujoče vpliva na izvoljivost podzastopanega spola in tudi drugih skupin in se na ta način izniči bistvena prednost proporcionalnega volilnega sistema, bi bilo nujno dvigniti zakonsko določeno število mandatov v posamezni volilni enoti s pet na najmanj sedem.

Število svetnic in svetnikov, izvoljenih na podlagi prednostnih glasov se je na vsakih od obravnavanih volitev nekoliko povečalo, tako da je na volitvah 2014 doseglo 14,4% delež. Na osnovi prednostnega glasu je bilo izvoljenih 340 svetnic in svetnikov, med njimi 63 ali 18,5% žensk, kar kaže, da je delovanje prednostnega glasu v škodo žensk. Se pa njegov vpliv zelo razlikuje glede na to, ali se volitve izvajajo v eni ali več volilnih enotah. V občinah z eno volilno enoto, kjer je bilo, kot smo videli, izvoljenih preko 38% žensk, je na osnovi prednostnega glasu zasedlo svetniške sedeže le 8,5 % vseh svetnikov in svetnic. Vpliv prednostnega glasu se povečuje s krajšanjem kandidatnih list, več manjših volilnih enot pomeni krajše kandidatne liste in toliko več možnosti, da bodo oddani prednostni glasovi vplivali na izvolitev posameznega kandidata in kandidatke.

Primerjava volilnih rezultatov po regijah je pokazala določene zgostitve občin z občinskimi sveti brez ženske in z nadpovprečnim številom izvoljenih žensk. Ocenjujemo, da so deleži občinskih svetnic v občinah iz posamezne regije povezani z razdrobljenostjo lokalne samouprave in bolj ali manj močno pod vplivom tradicionalnih vrednot.

Rezultati volitev županij od leta 1994 kažejo, da bi s tem tempom povečevanja števila županij prišli vsaj do tretjinske udeležbe žensk na tej funkciji šele leta 2094 (še 20 volitev), po 100 letih od prvih županskih volitev, zato je več kot nujno razmisliti o ukrepih za večjo zastopanost žensk na kandidatnih listah za županje in župane. Res da uvedba kvot v primeru da, ko se volijo individualne funkcije v posamezni sredini, ni mogoča, možno pa je, določiti, da politične stranke in drugi predlagatelji zagotovijo bolj uravnoteženo zastopanost spolov v več občinah oz. na ravni celotne države.

Z zakonom bi kazalo predpisati, da mora posamezen predlagatelj županskih kandidatk in kandidatov, ki na ravni države kandidira več kot tri, zagotoviti 40 % kvoto. Na primer, predlagatelj, ki predlaga kandidate in kandidatke za župane v 160 občinah,

torej kandidira na 160 županskih mest, bi po tej zakonski zahtevi moral zagotoviti najmanj 64 kandidatki in kandidatu drugega spola.

Z analizo volilnih rezultatov iz štirih mandatov smo ugotovile, da so z zakonsko novelo leta 2005 uveden sistem spolnih kvot vplival na večjo vključevanje žensk v politično odločanje na lokalni ravni. Povprečni rezultati, s katerimi smo lahko relativno zadovoljni, pa zakrivajo velika odstopanja glede izvolitvenih možnosti žensk v posameznih sistemih volitev. Za bolj dosledno sorazmerno zastopanost obeh spolov v vseh slovenskih občinah je nujno zakonsko predpisane ukrepe še dopolniti.

11. Viri

1. Državna volilna komisija. Dostopno na URL: <http://www.dvk-rs.si/index.php/si/>
2. Entelehia – Agencija za strokovno podporo javnim politikam (2011). *Lokalne volitve 2010. Analiza kandidatnih list in rezultatov volitev za članice in člane občinskih svetov ter županje in župane. Končno poročilo*. Dostopno na URL: <http://www.arhiv.uem.gov.si/fileadmin/uem.gov.si/pageuploads/LokalneVolitve2010/LV2010KoncnoPorocilo.pdf>
3. Lokalne volitve 2010. Dostopno na http://www.dvkrs.si/arhivi/lv2010/rezultati/seznam_obcin.html
4. Lokalne volitve 2014. Dostopno na http://volitve.gov.si/lv2014/index.html#svetovni_splet
5. Murko Pleš, A., Nahtigal, K., S. Pleš, T. (2013). *Ženske v politiki v Sloveniji*. Dostopno na URL: http://www.idk.si/projekti.html#/vec_zensk
6. Murko Pleš, A., Roksandić, M., S. Pleš, T. (2014). *Občine brez občinske svetnice. Analiza lokalnih volitev 2010 v slovenskih občinah, kjer ni bila izvoljena nobena ženska*. http://www.zenskilobi.si/images/Analiza_Obcine_brez_obcinske_svetnice_analiza2010_stanja10obcin.pdf
7. Statistični urad Republike Slovenije, lokalne volitve 2002, 2006, 2010. Dostopno na <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Splosno/Splosno.asp>
8. Statistični urad Republike Slovenije, statistične regije, dostopno na URL: <http://www.stat.si/dokument/5449/Pojasnila-spremembah-statisticnih-regij.pdf>
9. Urad RS za enake možnosti (2006). *Preliminarna analiza deleža svetnic, izvoljenih na lokalnih volitvah 2006 s tabelami*. Dostopno na URL: http://www.arhiv.uem.gov.si/si/delovna_podrocja/politico_odlocanje/akcije_uem/lokalne_volitve_2006/index.html
10. Urad RS za enake možnosti (2011). *Analiza lokalnih volitev 2010 z vidika uravnotežene zastopanosti žensk in moških s tabelami*. Dostopno na URL: http://www.arhiv.uem.gov.si/si/delovna_podrocja/politico_odlocanje/akcije_uem/lokalne_volitve_2010/index.html
11. Zakon o lokalni samoupravi. Dostopno na URL: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199372&stevilka=2629>

12. Zakon o lokalnih volitvah - uradno prečiščeno besedilo (ZLV-UPB3). Dostopno na URL: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=82671>
13. zapisniki občinskih volilnih komisij (OVK) o izidu volitev v občinske svete ali njihove uradne objave, volitve 2014, vse objavljeno na svetovnem spletu

12. Seznam grafov in tabel:

Graf 1: Prikaz števila občin po tipu volilnega sistema

Graf 2: Delež izvoljenih svetnic v občinske svete v letih 1994, 1998, 2002

Graf 3: Delež izvoljenih svetnic v občinski svetih v letih 2002, 2006, 2010, 2014

Graf 4: Delež kandidatk in delež izvoljenih svetnic po lokalnih volitvah 2002,2006, 2010, 2014

Graf 5: Število občin brez občinske svetnice po posameznih volitvah glede na tip volilnega sistema

Graf 6: Deleži kandidatk na kandidatnih listah, volitve 2010

Graf 7: Delež izvoljenih svetnic po posameznih volitvah glede na tip volilnega sistema

Graf 8: Deleži kandidatk po občinah glede na število volilnih enot na volitvah 2014

Graf 9: Delež izvoljenih svetnic po občinah glede na število volilnih enot po volitvah 2014

Graf 10: Delež kandidatk in izvoljenih svetnic po občinah glede na število volilnih enot, 2014

Graf 11: Delež svetnic izvoljenih v občinske svete po tipih občin, volitve 2014

Graf 12: Število izvoljenih svetnikov in svetnic na podlagi prednostnega glasu glede na število volilnih enot, 2014

Graf 13: Število županj po posameznih volitvah, 1994 – 2014

Tabela 1: Delež kandidatk in delež izvoljenih svetnic po lokalnih volitvah 2002, 2006, 2010, 2014 – vse občine

Tabela 2: Delež kandidatk in delež izvoljenih svetnic po lokalnih volitvah 2002, 2006, 2010, 2014 – vse občine

Tabela 3: Število občin z več kot 30% deležem izvoljenih svetnic na lokalnih volitvah 2002-2014 v občinah z večinskim volilnim sistemom

Tabela 4: Delež kandidatk in delež izvoljenih svetnic po lokalnih volitvah 2002, 2006, 2010, 2014 – v občinah z večinskim volilnim sistemom

Tabela 5: Število kandidatk in izvoljenih svetnic v občinah z večinskim volilnim sistemom po volitvah 2002, 2006, 2010, 2014

Tabela 6: Delež in število izvoljenih občinskih svetnic v občinah, ki so spremenile volilni sistem, 2002-2014

Tabela 7: Delež izvoljenih svetnic po posameznih volitvah glede na tip volilnega sistema po lokalnih volitvah 2002, 2006, 2010, 2014

Tabela 8: Število občin z več kot 30% deležem izvoljenih svetnic na lokalnih volitvah 2002-2014 v občinah s proporcionalnim volilnim sistemom

Tabela 9: Delež izvoljenih svetnic v svetih mestnih občin, volitve 2002, 2006, 2010, 2014

Tabela 10: Občine brez izvoljene občinske svetnice, volitve 2014

Tabela 11 Občine z več kot 40 % izvoljenih občinskih svetnic, volitve 2014

Tabela 12: Občine z najmanj in največ izvoljenimi občinskimi svetnicami po regijah, volitve 2014

Tabela 13: Število županskih kandidatk in kandidatov po posameznih volitvah, 1994 – 2014

Tabela 14: Deleži izvoljenih županj po posameznih volitvah 1994 - 2014